

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. X. Discedens manè è loco domicilii ubi celebratur dies Festus, non tenetur audire Sacrum, estò commodè possit, sit durante adhuc implendi præcepti commoditate, sit futurus in loco exempto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

Sect. fm. De Præcepto audiendi Missam. Concl. 10. 669

legem non seruo, quia sine necessitate aliquod ago, cum quo observatio legis est impossibilis physice vel moraliter.

Sanè quando eodem die, quo lex urget, ponitur illud impedimentum, præsertim illo sine, multi sustinent, & satis probabiliter, Legislatorem esse invitum rationabiliter, & verè formaliter peccari contra illam legem, dicentes praxim in contrarium corruptelam potius esse, quàm legitimam consuetudinem. Res meretur diligentem considerationem.

Interim quero, an qui manè discedit è loco domicilii, ubi celebratur Festum, perventurus ad locum exemptum ante meridiem, an, inquam, teneatur illo die audire Missam? Respondeo:

CONCLUSIO X.

Discedens manè è loco domicilii ubi celebratur dies Festus, non tenetur audire Sacrum, estò commodè possit, si durante adhuc implendi præcepti commoditate, sit futurus in loco exempto.

iis Doctoribus tenent, hunc egredientem manè diei Festivæ obligari ad audiendum Sacrum &c. At quamvis hoc sit valde probabile; at esse quoque valde probabile cum quibusdam Neotericis dixi (lib. 3. de Matrim. disp. 18. n. 21.) contraria rationi respondens, hos non teneri ad Sacrum, si durante adhuc implendi præcepti commoditate sint futuri extra limites oppidi aut Parochiæ, in quibus est Festum. Hæc ille.

Nec te moveant illa verba: *Si durante adhuc implendi commoditate*; nam quid intelligat per illam commoditatem, liquidò constat ex alio loco, ad quem se refert, ubi sic ait: Verùm probabilitate magnà non caret, quod tenent aliqui docti Neoterici, minimè teneri audire Sacrum, si intrà tempus opportunum ad audiendum, scilicet ante meridiem, sit perventurus ad locum, in quo id Festum non observatur. Quid clariùs?

Ubi hic mentio unius vel plurium Missarum? Quòd enim illà unicà Missà absolutà, non sit ampliùs commoditas audiendi Missam, non provenit ex parte temporis, sed per accidens defectu Sacerdotis, qui potest & vult celebrare. Igitur commoditatem temporis intellexit Sanchez, intellexit Salas, qui eisdem terminis utitur; non autem commoditatem Sacerdotis.

Dices; contrarium apparet ex ratione Sanchez, quam subjungit ultimo loco: Quia, inquit, in proprio oppido usque ad id tempus poterat auditionem Sacri differre, quando autem pervenit ad alium locum, jam deobligatus omnino est ab eo præcepto. Eodem modo loquitur Salas; nam quamdiu, inquit, adhuc superest illa commoditas, non peccant non audiendo, dum verò sunt extra limites loci desinunt obligari. Atqui peccarent non audiendo illud unicum Sacrum, estò id fieret v. g. horà septimà vel octavà: ergo loquuntur hi Auctores de solo casu, in quo sunt plures Missæ celebrandæ.

Respondeo distinguendo Subsumptum; peccarent per se, Nego; per accidens, Concedo. Etenim totum tempus ante meridiem de se proportionatum est ad implendum & satisfaciendum illi præcepto: ergo per se non est obligatio magis audiendi horà septimà, quàm horà octavà vel undecimà: per accidens fieri potest, ut teneat horà septimà, quia video me impediendum horà octavà vel undecimà, manente vi præcepti, seu meà subjectione. Unde si contingat impedimentum cessare præter meam expectationem, possum & teneor præceptum adimplere, audiendo Missam horà octavà vel undecimà, quantumvis antea contra idem præceptum peccaverim, non audiendo horà septimà.

Ergo loquuntur hi Auctores de solo casu, in quo sunt plures Missæ celebrandæ, Nego

171.
Mens Sanchii explicatur.

172.
Objectio.

Responsio.

173.
Ostenditur ulterius Con-

169. Discedens manè ex loco ubi est Festum, perventurus ante meridiem in locum exemptum, non tenetur audire Sacrum. Thomas Sanchez. Salas. Joannes Sanchez. Lessius. Malderus. Fagundez. Emanuel Sa. Naldus. Sayrus. Suarez. Coninck. Diana.

170. Limitatio Castro Palai, pro qua citat Thom. Sanchez & Salas.

Sed fallitur. Salas, qui referuntur, hujus limitationis, seu distinctionis meminerunt. Do verba Sanchii in Decal. Sed quidam ex

Sanchium non loqui de casu, in quo sunt plures M^{ss} in celebrandis?

Consequentiam. Et ostendo manifestè ex eorum responsionibus ad objecta Adversariorum. Sed quæ illa? Cùm profectus est (inquiunt Adversarii apud Sanchez lib. 3. de Matrim.) jam præcepto audiendi Sacrum adstrictus erat. Et confirmatur, quia conscius impedimenti superuenturi, ne possit interesse Sacro in die Festo, ab eoque præcepto excusetur, tenetur prævenire audiendo summo manè, quia jam præceptum obligare cœperat.

Quid ad hæc Sanchez? Non obstant (inquit) adducta in contrarium. Non primum, quia erat adstrictus præcepto eâ conditione, si intrâ tempus obligationis eò perventurus non sit, ubi præceptum omnino cessat. Non obstat etiam confirmatio, quia impedimentum superveniens non tollit audiendi Sacrum obligationem, sed excusat omissionem: unde nil mirum, si prævenire teneatur; cùm autem ante meridiem eò perventurus sit, in quo id Festum non fervatur, nullo modo præceptum obligat, dum pervenit.

174. sed neque Salas,

Eodem modo respondet Salas, dicens: Neque tenentur prævenire audiendo ante abitum, quia tunc solùm tenemur prævenire, quando manente vi præcepti seu nostrâ subiectione impediendi sumus, ut cùm quis manens in loco, ubi viget præceptum, videt se horis posterioribus impeditum iri; secus verò quando intrâ tempus implendi, desinet esse subditus præcepto. Ratio est; quia quando præcipitur, ut intrâ tale tempus, hoc vel illud facias, intelligitur tacita conditio, si toto illo tempore subditus præcepto manseris; unde si te contigerit interea eximi à subiectione præcepti, sive per dispensationem, sive alio modo, non teneberis tempus exemptionis prævenire. Ita Salas.

175. Perinde est ad veritatem Conclusus. sive unum sive plura Sacra celebrentur.

Ergo secundùm hos Auctores impertinens est ad illam doctrinam, sive unum, sive plura Sacra celebrentur in isto loco; semper enim verum est, quòd intrâ tempus obligationis, eò perventurus sim, ubi præceptum omnino cessat, seu ubi desino esse subditus præcepto; adeoque respectu mei deficit tacita conditio præcepti; scilicet si toto tempore subditus mansero præcepto, & per consequens deficit ipsum præceptum. Ex quo ergo obligor audire illud unicum Sacrum?

Sanè quamvis horâ septimâ v. g. prævideam impedimentum totius temporis sublequentis, puta, absentiam Sacerdotis, qui possit, aut velit celebrare; equidem nondum in re ipsa positum est, donec totum tempus transierit, potest enim fieri, ut aliquis insperatò adveniat; & per consequens nec ipsa ommissio Sacri debiti in re ponitur ante illud tempus completum.

Hæc si vera sunt, proculdubio Conclusio nostra vera erit, etiam in casu, quo unicum Sacrum scio celebrari in loco domicilii, è quo

discedo; sin autem falsa, & Conclusio falsa erit, estò plura Sacra celebrentur. Nam si Legislator potuit me obligare ad audiendum illud unicum Sacrum, etiam potuit me obligare ad audiendum Sacrum, quod sit me præsentem in loco præcepti, tamen post discessum meum aliud celebretur. Et si voluit me obligare in primo casu, dico similiter me voluisse obligare in secundo.

Herculè potuisse, & voluisse in utroque casu, probat Coninck suprà n. 108. quoniam nec ex verbis legis, nec ex ejus, aut rei natura, ulla est occasio, cur talem conditionem subintelligamus, aut dicamus legem esse conditionatam: alioquin possemus probabiliter dicere, quamvis conditionem sub quavis lege subintelligi.

Confirmatur; quia cùm ejusmodi Festa particularia sint, ferè instituta ut Patronus loci, vel alius Sanctus ibi singulariter colatur, cùmque Legislator cupiverit ad eam celebritatem omnes, quantum posset, advocare; nullo modo probabile est, voluisse incolas tantum obligare ad audiendum Sacrum sub conditione, nisi indè discederent ante ultimum Sacrum; quia hoc modo concessâ immunitate, invitaret eos, ut discederent.

Nec potest dici, quòd non possit eos aliter obligare; quia nulla est ratio, cur non poterit absolute præcipere auditionem Sacri, sive indè discederent, sive non. Aliud est de istis, qui pridie discedunt; quia ex loco jurisdictionis ipsius legis discesserunt, antequam ipsa illo modo obligaret, atque ita nunquam aliquam obligationem contraxerunt. Hucusque Coninck.

Respondeo breviter; quicquid sit de absoluta potestate Legislatoris, quâ posset subditos suos obligare, ut præcisè tali horâ audiant Sacrum, vel ut audiant Sacrum antequam discedant, Respondeo, inquam, neque ex verbis legis, neque ex legis aut rei natura, ullam esse occasionem tam strictè interpretandi ejus voluntatem; immo cùm hæc lex sit affirmativa, quæ non obligat pro semper, sed pro determinato tantùm tempore, puta in præsentem pro tempore toto antemeridiano, planè consonat naturæ istius legis, eos dumtaxat obligare, qui toto illo tempore manent legi subiecti.

Neque per hoc datur occasio, aut invitatur incolæ ad discedendum, cùm res parva sit audire Sacrum, quando commodè fieri potest. Unde etiam pia consuetudo id observat; interim non est cur dicamus, ita eam obligare, ut damnandi sint oppositum facientes. Tu ergo tene probabilem esse sententiam Sanchii.

Ut autem revertamur ad impedimentum excommunicationis seu interdicti; à quo occasione itineris paulisper defleximus, revertitur inter Doctores, an qui habet privilegium

legium audiendi Missam tempore interdicti, teneatur audire? Pro resolutione statuitur

CONCLUSIO XI.

Qui habent privilegium audiendi Missam tempore interdicti, teneantur eam audire.

minico dimittatur liber, tenetur audire Sacrum, si absque alio incommodo potest?

Concedit Coniack supra; quia, inquit, respectu hujus præceptum audiendi Sacrum pergit ligare, & solum ab ejus implerione per impotentiam excusatur, quare hæc sublatâ nihil eum ab auditione excusat. Secus est de tempore interdicti, in quo per contrariam Ecclesiæ prohibitionem respectu illius communitatis præceptum audiendi Sacrum omnino suspenditur, ita ut eam, ejusque partes desinat pro eo tempore obligare.

Dispensat à Coniack assignata,

Sed contra; quæ impotentia corporalis, eadem est ratio impotentia spiritualis: ergo sicuti sublatâ impotentia corporali, v. g. vinculis materialibus; nihil restat, quod excuset ab auditione Missæ; ita quoque sublatâ impotentia spirituali, excommunicatione v. g. vel interdicto, sive respectu totius communitatis, sive respectu partis communitatis, nihil restat, quod possit excusare ab auditione Missæ.

181. rejicitur ab Auctore.

Ponamus casum, quod Magistratus civilis propter aliquod crimen commissum publico edicto omnibus civibus mandet, ne domum egrediantur; nonne si quis particularis obtineat privilegium egrediendi, ideo, quia alii adhuc manent quasi incarcerati, & propter impotentiam excusantur ab auditione Missæ, & ipse etiam, qui egredi potest, erit excusatus?

Sanè licet hujusmodi non teneatur egredi vi privilegii sui, quia nemo tenetur uti privilegio suo; equidem quia potest uti, vi præcepti audiendi Missam, quod potest jam commodè implere, tenetur egredi & audire, nec potest se conformare communitati, cujus est pars; quoniam respectu ipsius sublatum est impedimentum; ratione cujus communitas excusatur. Quid si enim tota communitas esset infirma, & tu solus benevalens, adeoque potens audire Missam, numquid posses te conformare communitati, & nolle audire Sacrum?

Consimiliter ergo res se habet in hoc impedimento spirituali: interdicatur communitas, prohibetur interesse divinis Officiis, unus solus eximitur per privilegium, vel antecedens, vel superveniens; dico, talem non posse se conformare cæteris, quia non habet impedimentum spirituale, quod cæteri habent.

182. Eadem est ratio impotentia corporalis & spiritualis.

Et quamvis fortè propria voluntate illud privilegium acceptaverit, equidem suppositâ acceptance, impedimentum est sublatum; adeoque obligatur ad auditionem Missæ eodem modo ac si numquam aliquod impedimentum fuisset; non vi privilegii, ut jam dixi, sed vi præcepti audiendi Missam, quod nullum invenit obstaculum, ac proinde obligat, sicuti prius obligabat. Ex quo patet

Qqqq respon-

178. Habens privilegium audiendi Sacrum tempore interdicti, teneatur audire. Suarez, Lugo, Diana.

maximè Clerici tempore interdicti generalis.

Cap. 24. de sen. Excom. Loquuntur autem de Laicis, quibus per speciale privilegium, v. g. per Bullam Cruciatæ, conceditur illa auditio: nam in Clericis, quibus conceditur tempore interdicti localis generalis, quotidie in Ecclesiis & Monasteriis celebrare Missas, & alia divina Officia, cap. Alma mater. 24. de sententia Excommunicationis in 6. ibi: Adicimus præterea, quod singulis diebus in Ecclesiis & Monasteriis Missæ celebrentur, & alia dicantur divina Officia, sicut prius, submissâ tamen voce, ianuis clausis, excommunicatis, ac interdictis exclusis, & campanis etiam non pulsatis. In his, inquam, Clericis omnes agnoscunt obligationem.

179. Ut etiam in laicis pro Festivitatibus Natalis Domini, Paschæ, ac Pentecostes, & Assumptione Virginis gloriose, in quibus eodem jure possunt divinis Officiis interesse, ibi: In Festivitatibus verò Natalis Domini, Paschæ ac Pentecostes, & Assumptione Virginis gloriose, campana pulsentur & ianuis apertis altâ voce divina Officia solemniter celebrentur, excommunicatis profus exclusis; sed interdictis admittis.

Et ratio est; quia cum interdictum, quod arceat ab Officio divino, sit respectu eorum quasi sublatum, præceptum, quo ad divina celebranda, vel audienda obligantur, in eos omnem vim suam obtinet. Ita Regius disp. 17. de Sacramentis nu. 28.

180. Optima propositio! Sed quæ contra ipsum probat Conclusionem. Quid enim refert sive jure communi sublatum sit interdictum, sive speciali dispensatione, aut privilegio? Nonne præceptum Ecclesiæ obligat, quoties sine notabili incommodo potest adimpleri? Nonne incarceratus, si die Do-

Ratio quæ est pro omnibus.

176. Probatur sententia Coniack.

de testat. m. 177. Refertur in Coniack.

177. Refertur in Coniack.